

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 342
השון תשפ"ג

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירוב
בארץ הקודש
054-84-833-20

שנמסרת עם הדוגמאות הרבות, ויקבלו תועלת גדולה לדיעת התורה ולקיום ההלכה למעשה.

להרשמה לקבוצה החדשה
בקריה בבית שמש - 055-678-3323

תיקון העירוב בישיבות ברחבי הארץ

חלק מהפרויקטים שנעשים ע"י מוקד העירוב, הוא תיקון העירובים בישיבות, בשבוע האחרון עסקנו בעירוב בישיבת בני ראם. על פי בקשת ראש הישיבה, שביקש להעמיד לבחורים עירוב כדת וכדין, כנהוג בשכונות החרדיות, הגענו עם העובדים לשפץ ולחדש את העירוב שבין מתחם הישיבה לבית ראש הישיבה. עירוב זה הוקם לפני הרבה שנים, באופן שיהיה נפרד מהעירוב של שאר הישוב, שכמוכן אינו יכול להיות ברמה כזו. לפני כמה שנים הגענו להוסיף לחיים ולהביא אותו לרמה השכונתית, אבל במשך הזמן נהרסים דברים, ובפרט שם שמדובר בכביש צר שהעמודים סמוכים אליו, יוצא כל תקופה שרכב או אוטובוס נתקע בעמוד וגרם נזק רב. לא רק לעמודי העירוב ארעו נזקים, אלא גם לעמודי התאורה. הפעם היה אחד מעמודי התאורה, שספג תאונה חזקה, והתעקם בחלקו התחתון. כעת מלבד ששני הלחיים התעקמו, גם לא היה אפשר להחזיר אותם למקומם, כיון שאז הם לא יהיו תחת החוט.

יק העירוב טשני ציודי הכביש בישיבת בני ראם

הרחקת הלחי בעמוד עקום רק באמצעות מדידה במקרה כזה צריך ידע מיוחד להחזיר את הלחיים למקום הנכון, כי קשה לדעת כמה העמוד נוטה. במראה עין נראה שזה דבר מועט, אבל כשמודדים נכון רואים שהמרחק הוא גדול. ודבר כזה דורש מדידה מיוחדת במכשיר מתאים לכך, כפי שכתבנו כמה פעמים על מכשיר הבקבוק המיוחד, שבו ניתן לראות עד היכן מגיע סוף העמוד, ומהיכן מתחיל החוט. יגישנו לעמוד ומדדנו, ויצא שהמרחק של העמוד נוטה 51 ס"מ ממושב העמוד, זאת אומרת שצריך להרחיק את הלחי כ 55 ס"מ [שיעור שכולל תוספת קטנה בשביל החשש שיקבל עוד נטיה קטנה נוספת בהמשך הזמן]. ולפ"ז גם הלחי של הצד השני, יוצא במיקום שונה, [מחמת שהצה"פ הבאה אינה ממשיכה בקו ישר, אלא מסתובבת לצד, וכיון שהחוט יוצא מהראש שנמצא בצד, גם הלחי לא יהיה מול תחתית העמוד אלא בצד]. באופן שאדם סתם יחשוב שיש כאן טעות שהלחי אינו מול העמוד. אבל מי שמבין יודע שהלחי צריך להיות תחת החוט, ולפעמים זה לא יוצא כנגד תחתית העמוד.

הרחקת הלחי בעמוד עקום רק באמצעות מדידה

כמה רווח אפשר להשאיר בין הלחי לעמוד לאחר שהתברר שזה המרחק, והעמדנו את הלחי במרחק הנ"ל, נוצר בעיה אחרת, שיש רווח גדול בין הלחי לעמוד. וזו שאלה שמגיעה אלינו הרבה פעמים ממקומות שונים, שהעוסקים שואלים כמה רווח מותר שיהיה בין הלחי לעמוד. התשובה היא שעד ג' טפחים אין שום בעיה, כיון שע"י לבד נחשב הרווח שביניהם כסתום, וזה מחבר בין הלחי שממסים את הצה"פ לבין העמוד והלחי הבא שממשיך את הצה"פ הבאה, [או לגדר שממשיכה אחרי העמוד]. אבל אם יש יותר מג' טפחים, צריך לסגור את הרווח.

כמה רווח אפשר להשאיר בין הלחי לעמוד

לכן חשוב שנדע את החשיבות של לימוד העירובין למעשה, שנוגע לכל אחד ואחד באופן פרטי, שלפחות לא נטעה בדברים פשוטים. [כמוכן שאיננו באים לטעון על השואל שלא עשה כראוי, כי באמת הנושא של עירובין היה רחוק מידיעת הציבור. אבל עכ"פ עלינו ללמוד מכך להתחזק בידיעת העירובין, ולא להישאר במצב דומה לזה].

תיקון לחיים לעמוד תאורה העקום והרחקת הלחי

פתיחת השיעורים בס"ד בירושלים, ב"ב ומודיעין עילית

בשבוע זה מתחילים בס"ד את השיעורים המיוחדים ללימוד עירובין למעשה, עם הבנת ההלכות המעשיות בזמנינו, כיצד עושים עירוב, מדוע צריך אותו, ומה ההבדלים בין רמות הכשרות השונות. מה הדברים הרגישים יותר בעירובי הישובים, ובמה מתהדרים העירובים השכונתיים. השאלות האלו הם לא דברים של ידע בלבד, אלא דברים מעשיים לכל אחד. בהרבה הזדמנויות יוצא לאדם להגיע להיות שבת במקומות כאלו ואחרים, והידיעות האלו משמשות אותו כאשר הוא עומד ביום שישי בצהריים עם משפחה ותינוק, ומגלה שאין עירוב בישוב שהוא הגיע אליו, או שיש מישהו שעובר על החוטים אבל זה לא עירוב כלל, או שיש כן משהו אבל לא בכשרות מספיקה, בכל האופנים האלו צריך קודם כל לדעת לברר נכון, ולא להיות תמים ולסמוך שמסתמא מותר לטלטל. המציאות לצערנו ממש להיפך. ומה עושים בחצר עצמה, מהו רשות היחיד, מה הדינים של מחיצה, גובה חוזה, מה הדין בגדר חי, ומה הדין בגר מבד ברזנט. איך עושים צורת הפתח, ועוד עשרות דינים שבס"ד אנו לומדים ביסודיות במסגרת השיעורים, במשך שלושה חודשים.

מהו המושג של תקרה שהיא חלק מהבית

ביום שישי האחרון הגיעה שאלה מאברך בן תורה שכרגיל שכן צימר בישוב שאין בו עירוב כראוי, ושאל האם יכול לטלטל בחצר. שאלנו אותו אם יש גדרות סביב, והוא השיב שאין גדרות, החצר מאחורה פתוחה להרים ולשדות, אמרנו לו שאסור. הוסיף האברך לשאול כיון שהתקרה של הבית ממשיכה החוצה, האם מתחת התקרה יהיה מותר לו לטלטל. שאלנו אותו למה נראה לו שמותר, האם יש גדרות מסביב, והוא השיב שמקום כזה לא צריך גדרות, כי "זה חלק מהבית". זה המשך של המבנה של הבית.

טלטול חפצים ודוגמת המפתח תחת הגג

הנה סיבה כזו אין לה אפילו בסיס בהלכה, אם הוא היה אומר שיש פי תקרה יורד וסותם, היינו צריכים לבאר מה הם התנאים של פי תקרה, והאם הם קיימים במקרה כזה, או לא, כמו שכתב המשנ"ב (סו"ס שמ"ו) שהרבה טועים לומר "תקרה הבלוט לרחוב יורד וסותם והו כאלו בניו עד למטה לארץ", [וע"ש בבה"ל שביאר הטעם שאינו מועיל, משום שהגג פתוח מג' רוחות ולא אמרינן פי תקרה אלא בשני רוחות, ועוד כתב הגר"א שהגג משופע ולא אמרינן פי תקרה במשופע, כמ"ש בסי"א]. אבל הלכה כזו של מקום ששייך לבית, נובע מחוסר הכרה במושגים הבסיסיים. אין כלל שבבית מותר לטלטל, לא השם בית גורם שיהיה רשות היחיד, אלא מקום שמוקף בקירות או בגדרות הוא רשות היחיד שמותר לטלטל בתוכו, ממילא אם יש מקום ששייך לבית אבל אין לו מחיצות, הוא נמצא מחוץ לקירות, הרי פשוט שאסור לטלטל בו.

פתיחת מהחודש חדש בקריה בבית שמש

לכן חשוב שנדע את החשיבות של לימוד העירובין למעשה, שנוגע לכל אחד ואחד באופן פרטי, שלפחות לא נטעה בדברים פשוטים. [כמוכן שאיננו באים לטעון על השואל שלא עשה כראוי, כי באמת הנושא של עירובין היה רחוק מידיעת הציבור. אבל עכ"פ עלינו ללמוד מכך להתחזק בידיעת העירובין, ולא להישאר במצב דומה לזה].

דין זה מבואר במשנ"ב (סי' שס"ג ס"ק כ"ג, ובשעה"צ ס"ק כ"ב) שנחלקו האחרונים האם אפשר להתיר את הרווח ע"י עומד מרובה, ומסקנת המשנ"ב להחמיר, וכתב שבשעת הדחק יש לסמוך להקל, [וקצת משמע שם שכאשר הרווח בין ג' לד' טפחים, זה רק בגדר לכתחילה, ע"ש בלשונן]. אמנם החזו"א (סי' ע"י ס"ק י"ד) כתב להקל כאשר הרווח הוא רק בצד אחד של צורת הפתח, כיון שבצד השני יש חיבור למחיצה, אך במשנ"ב (בשעה"צ שם) משמע שהחמיר גם בזה, שלא יהיה פירצה סמוך לצורת הפתח. [ועוד י"א שבין שתי צוה"פ יש להחמיר גם לדעת החזו"א]. לכן כאשר הלחי רחוק מהעמוד ג' טפחים או יותר, [ולענין זה חוששים לשיעור רח"נ שג' טפחים הם 24/22.8 ס"מ]. צריכים לסגור את הפירצה שבין הלחי לעמוד.

או להמתין כמה דקות אחרי הגשם עד שהזרימה תיחלש, אבל בישובים שרוב המקום הוא אדמה, ואדמת חקלאות היא אדמה שחורה ובוצית מאוד, ואם ירדו כמה סנטימטרים של גשם כבר אי אפשר לעבור בה כי היא הופכת לביצה רכה מאוד, ולא רק לשעה של הגשם, אלא במשך יומיים לפחות. ואפילו עם מגפיים גדולות יש מקומות שאי אפשר לעבור [במקומות הנמוכים שבהם מצטבר יותר מים, מצוי ביצה טובענית בעומק חצי מטר, שעל פניה היא נראית יבשה, וברגע שדורכים עליה שוקעים תוך שניה לעומק. וקשה לזהות את המקומות].

הבודקים של העירובים מתקשים מאוד לפעול במצב כזה בבדיקה ובתיקון, ולכן חשוב להקדים עבודות שיכולות להיעשות מראש, וכן דברים שימנעו תקלות, כדי שיוכלו להכשיר את העירוב גם בשבועות כאלו.

בשבוע זה פעלנו באחד מהישובים שנבדקים ע"י אחד מהתלמידים של השיעורים, והוספנו עמודים במקומות שיהיה קשה לבדוק אותם. שני מקומות שבהם היה חוט העירוב קשור לגדר, וכשקיבלנו את המשימה של הבדיקה גילינו שלא היה שם לחי, או יותר נכון היה בהתחלה אך נעלם משם לפני הרבה זמן. באותו שבוע

הוספנו לחיים תחת החוטים כדי להכשיר בצורה המהירה, אבל אמרנו לועד של הישוב שצריך לעשות שם עמוד מסודר. בינתיים הם מתעכבים עם התקציב כמה חודשים, והבודק נכנס כל שבוע עד קרוב למקום כדי לבדוק אם הלחי נשמר במקום. אבל

קצת שהחורף מגיע, יהיו זמנים שהוא לא יוכל להיכנס לראות את הלחי, כי זה ניתן לעשות רק מקרוב, וכל האזור יהיה בוץ עמוק. כמו כן החוט כעת נמוך כי הוא קשור על הגדר, ויש יותר חשש שהוא יקרע מטרקטור שיעבור תחתיו, ויהיה קשה לגשת לתקנו. לשם למרות שאין תקציב עדיין, הבאנו עמודים וחיברנו במקום הלחיים, והרמנו את החוט לגובה, כדי שלא נגיע למצב שיגיע ערב שבת ולא יהיה ניתן לתקן את העירוב.

דבר זה הוא מידע חשוב לכל העוסקים במלאכה, כל אחד בתפקידו ובנתונים שלו, לדעת להתייעל וללמוד מהנסיון, להביא את העירוב למצב שלא נתקעים בו.

הפתרון המקובל הוא להוסיף עוד פס ברזל מאונך, שיעשה עוד שיעור לבד מהעמוד הלחי, וזה ניתן לעשות כאשר המרחק הוא עד קרוב 48 ס"מ, שהוא שיעור פחות מג' טפחים מהלחי לברזל ועוד פחות מג' מהברזל לעמוד, ועוד עובי הברזל. אבל כאן שהמרחק מהלחי לעמוד הוא יותר מכה, עשינו שני פסים עומדים, שיהיה שלוש מרווחים קטנים, ויש לבדוק ביניהם.

הטעות הנפוצה במדידת הלחי במראה עין

בתוך כדי עבודה, הגיע אחד מבני הישוב שכתע מסיע עירוב הכללי, וטען שהלחי החדש לא נראה במקום. מתוך הנסיון ידענו מדוע זה הגיוני שהוא לא מבחין נכון בתוצאה של הבדיקה. לקחנו אותו רחוק מעט מהעמוד, והראנו לו שיעמוד בקו של החוט של העירוב, ואז הוא הבחין נכון בנטיה, והצדיק את התוצאה. מדבר זה למדנו, שיש טעות גדולה בהסתכלות בעין, גם למי שמבין שצריך לבדוק מהו המקום של החוט. לכן חייבים שתהיה מדידת מיקום הלחי רק באמצעות מכשיר. אמנם ניתן לראות את הכיוון מרחוק, אך דבר ראשון שגם לזה צריך ידע מקצועי, לדעת מאיפה להסתכל, כי מקרוב לא רואים נכון. אבל גם זה קשה לדעת בהסתכלות בלבד, וצריך למדוד דוקא עם מכשיר מתאים.

ארון של המצלמות שהתקינו בין הלחי לחוט

דבר נוסף שהשתנה בעירוב שבדרך לשיבה, שהיה עמוד תאורה אחר, שחיברו עליו ראש של עמודי עירוב, וקשרו את החוט מעל ראש העמוד כדי. כשבאנו להדר את העירוב עשינו עליו לחיים לשני כיוונים תחת שני החוטים שיוצאים ממנו. אבל לאחר זמן גילינו שהמועצה הרכיבה עליו ארונות חשמל עבור המצלמות, ואחד מהם מפסיק בין הלחי לחוט. מקרה זה נוגע לדברי המשנ"ב (סי' שס"ג ס"ק ק"ב) שהביא בשם הט"ז, שאם יש גג המפסיק בין הלחי לחוט, הוא פוסל את צורת הפתח. אמנם במקרה זה הארון לא פוסל את צורת הפתח לגמרי, כיון שהחוט נמצא על העמוד, ובין העמוד לחוט אין דבר המפסיק כלל, אלא הארון פוסל את ההידור של הלחי, שנועד בשביל נדנדוד החוט בשביל לצאת ידי חובת השיטות שצריך שלא ייצא מרוחב העמוד, וכיון שהלחי נפסל, אין את הפתרון למצב שהחוט מתנדנד ברוח לפי שיטות אלו. קצת שבאנו לסדר את השינויים שהתחדשו, הוספנו עוד לחי במרחק יותר גדול, שהוא נמצא אחרי סוף הארון, ואין דבר המפסיק בין הלחי לחוט במצב כזה. וגם כאן היה צריך להקפיד שישאר לבד בין הלחי החדש עד לעמוד, כפי שבארנו לעיל.

יש ענין שהחוט יהיה מעל העמוד עם לחי, ולא מהצד עם לחי
דרך אגב יש לציין דבר שהונהג במקומות הטובים בשנים האחרונות, שגם כאשר עושים לחיים, מקפידים אם אפשר שיהיה גם עמוד והחוט יהיה מעל גביו, ולא לקשור בצורה שהקשרה היא מהצד, כגון בעמודי חשמל, אפילו שעושים לחיים. כיון שבמצאיות מגלים במשך השנים שארעו שינויים שפוסלים את הלחיים, ועד שמגלים אותם העירוב נפסל. משא"כ כשהחוט מעל העמוד, יש לפחות את השיטות המתירות, או שהחוט מתוח וקצר שאינו מתנדנד ברוח.

ואם תאמר הרי יש עוד בעיות שמגלים שלא שמו לב אליהם. אך יש חילוק גדול, כי ברוב הדברים מי שבדק טוב שם לב שהשתנה ומתקן מיד את הדבר, אבל בלחי שמסתים למטה רחוק מהחוט, קשה לשים לב לשינויים, וגם יש הרבה שאינם בקיאים במדידה הנכונה, ולכן דוקא בזה יש ענין לתת גיבוי לבעיה, ולעשות את החוט מעל עמוד כשר.

לעשות עבודות חשוכות לקראת ימי החורף הגשומים

בשבוע זה נעשו עוד עבודות בישובים, להתכונן לימי החורף שנראה שהולך להיות גשום בעז"ה. אנו שגרים בערים הגדולות יודעים רק שבגשם צריך לקחת מטריה, ואם הניקוזים ברחובות סתומים אז צריך גם מגפיים,

איך אני יוכל לדעת הלכות עירובין בלי שיש לי מושגים?

מוקד העירוב מאיז' הסוד 054-84-833-20

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירוב מאיז' הסוד 054-84-833-20

**כשר או פסול?
מהודר או בדיעבד?**

את זה תוכל לדעת ולהורות, בהצטרפות ללימוד "עירובין למעשה" שע"י מוקד העירוב

אתה מוזמן להצטרף אלינו, להבין, לדעת, וגם להתמחות לפרטים ולהרשמה, בטלפון 055-678-3323

לשיעורי הדרכה דיגיטליים - מכון הלכה למעשה - A532534735@GMAIL.COM